

M. ŞEHMUS GÜZEL

KİTAP SEVGİSİ 3

GÜZELLEME

ekitap.ayorum.com

M. ŞEHMUS GÜZEL
KİTAP SEVGİSİ ÜÇ:
GÜZELLEME

İlk sunumu: Şubat 2020

Yapıt: M. Şehmus GÜZEL

Teknik yönetmen ve kapak: Ferruh DİNÇKAL

Dizgi : MŞG

Sayfa düzeni : MŞG

İSBN : Belki gelecek. Belki gelmeyecek. Zamana, duruma, gelişmelere bağlı.

Bu yapıtın yayın hakları yazarına aittir.

Kitaptan edinmek için iletişim : Gerekirse. Şimdilik ekitap.ayorum.com deyin, tıklayın, “indirin”, götürün. Hediyeimizdir.

İÇİNDEKİLER

HEDİYEMİZ KİTAP VE EKİTAP

MERHABA KİTAPLAR, DERGİLER MERHABA

YAVAŞLIĞA GÜZELLEME

“ALTER-ECO”: BİR DERGİNİN OTUZ YILI

EMEĞİN SANATI E-DERĞİ

**“Edebiyatımızda ilk maden ve madenci emeğinin yazarı :
Ahmet Naim (Çıladır)”**

“YAYLA ÇİÇEĞİ KOKUŞLU ERDEM’İME”

**Erdem Buri: Suat Derviş’in yeğeni/1962’de Buri ile
German’ın yolları kesişti ve birleşti/“Çirkin Kral”la
tanışmak/Bana müsaade İstanbul/Hayat yaşandı. Yaşam
hayat olana kadar...**

DOĞAN ÖZGÜDEN : ÖZGÜRLÜK ÖRNEĞİ, HAKİKİ VİCDANIMIZ

OSMAN ŞAHİN YAPITLARINDA ÖLÜM-LEMEK

TÜRKİYE’NİN KALBI : ANKARA

HEDİYEMİZ KİTAP VE EKİTAP

Kimbilir belki her derdin çaresi kitaptır. Belki her derdin çaresi kitaplardadır. O zaman gelin 2020 için nene ve dedelerimiz, ana ve babalarımız en başta, yakınlarımıza, çocuklarımıza, torunlarımıza, sevgililerimize, eşimize, dostumuza, arkadaşlarımıza, “içeridekilere” evet bilhassa onlara kitap(lar) hediye edelim.

ekitap.ayorum.com sitemizde, ayorum.com sitesinde yıllardır yazılarını zevkle okuduğunuz/okuduğumuz, benim de içinde bulunduğum, yazar topluluğunun yüzden fazla kitabımızın, ekitaabın pdf biçemiyle ücretsiz sunulduğunu da hemen şimdiden ekleyeyim.

Evet kitap hediye edilebilir, ekitapların müjdesi verilebilir. Duyduk duymadık demeyin, bizlerle kitap ta okuyun. Lütfen.

Ah, kitap hediye etmeyi alışkanlık haline getirebilsek ne kadar iyi olur. Dünya kadar kitap yayınlanıyor. Son birkaç yıl içinde yayınlananlardan bir demet seçtim. Size sunuyorum. Siz de bunlardan birini veya birkaçını alıp hediye edebilirsiniz.

En iyi ve en kalıcı hediye kitaptır diye bir slogan atsam bana katılır mısınız ? Katılırsız seslerini duyuyorum ve seviniyorum. Çoşkuyla haydi hep beraber yola çıkıyoruz. Kolay gele :

Nâzım Hikmet’ten Kan Konuşmaz ve diğer romanları...

Abidin Dino’nun yapıtları, örneğin Turgut Çeviker’in yıllarını vererek büyük özveriyle derlediği Kültür, Sanat ve Politika Üstüne Yazılar başlıklı olanı. Böylece Abidin’in yazarlık serüvenini ilk anlarından sonuna kadar izlemek mümkün olacak. Yazım süreci hakkında bilgi sahibi olmak, dünya ve ülke siyaseti, kültürü, sanatının gelişimini, Abidin’in bu konulardaki önerilerini

öğrenmek te. Bunların kimi bugün veya yarın ama mutlaka işimize yarayacak nitelikler bile taşıyor. Abidin'in yaşamının ilginç kimi dönemleri ve renkleri içinse ekitap.ayorum.com sitemizdeki Abidin Dino'ya Dair başlıklı ekitabımı ücretsiz okuyabilirsiniz, Abidin'i biraz daha yakından tanımak isteyenlere önerebilirsiniz.

Yaşar Kemal ustanın bütün yapıtları. Tereciye tere satılmaz, siz onu benden iyi tanıyorsunuzdur veya enaz benim kadar. O zaman İnce Memed'le başlayalım ve onunla birlikte atımızı dört nala kaldıralım : Savulun kitapsızlar savulun bre !

Cumhuriyet gazetesinin Kitap ekinde 9 yıl süreyle "Türkçe Günlükleri" başlığı altında Türkçenin iyi kullanılması, yazılması, konuşulması için fedekarca çalışan Feyza Hepçilingirler'in Türkçe Günlükleri dizisi yapıtları, İşte Gidiyorum isimli "Göç Öyküleri" ihmal edilmemeli ... Çok iyi hazırlanmış ve düzenli olarak güncellenen sitesine göz atılmalı : www.feyzahepcilingirler.com

Süleyman Okay'ın kitapları, örneğin Hişşt ! isimli olanı, veya Nerede Benim Oruğum... başlıklı ve "Entekeçe ağzıyla" yazılı bir içim su yapıtı.

Nazım Alpman'dan Beykoz Sözlü Tarihi Yüzyıllık Beykoz Hikayeleri sayesinde İstanbul'un yanı başında ama öteden beri tam bağımsız ve gerçekten demokratik şirin ilçenin geçmişini ve geçmiş yıllarda üç büyüklerin iflahını kesen Beykoz futbol takımının maceralarını ve efendi futbolcularını dinlemek için bulunmaz fırsat. Orhan Veli'den ve diğerlerinden haber bile alabilirsiniz. Beykoz bu, bilinmez sirlara sahip tarih.

Yusuf Hayaloğlu'nun şarkı sözlerini ve şiirlerini de anmak isterim. Gidenlerin anılarını çığlıklarımızda taşımak için.

Ali F. Bilir'in şiirlerini okumak ister misiniz ? İşte tadımlık : "Ateş yakardık dağlarda/kentlerin yüreğinde/söndü çoban

ateşleri/külleri savuruyor rüzgâr/şimdi, /öperek koydum sevgimi/ıssız bir dağ kovuğuna”.

Ali F. Bilir’in Hemen Göç Türküleri isimli şiirler kitabını öneririm. Elbette sitesine bakmanızı da : www.alifbilir.com

Müslüm Üzülmez’den On Bin Yıllık Tarihin Tanığı Hilar. Hilar’ı, Çayönü’nü, Ergani ve İnsanlık tarihini alıp o günlerden bugünlere armağan etmek için.

www.uzulmez.info <<http://www.uzulmez.info>> sitesinde birçok bilgi, makale ve anı bulmak isterseniz davetlimsiniz.

Nihat Ziyalan’dan Tomurçuk Sevda kitabında topladığı şiirleri okumak onun ve Yılmaz Güney’in ve Adana’nın ve Taş Köprü’nün tarihini ve coğrafyasını toplamaktır. İşte bir yudum nefes :

“Her tomurcuk seni sordu/açarken”. “Gurbet diye yola düşüp/Sabır ipliğiyle ördüğüm/Bu sesler mi/Çarpa çarpa yankıya dönüşen ?”

“Durmadan kendini yakan ateşin oğluyum” diyen şair Bayram Balcı’dan Canıma Değmez Hayat ile Livar isimli şiir kitaplarını “içmeli” : “suyum ıslandı. ateşkes ilan ettim aşka/rüzgâr tadında ekmekparasıym/kapandı kafes. kuş uçtu. Nihaventim”.

Livar ismini taşıyan bir şiirler kitabı daha var : Şiirlerini ve yazılarını çok sevdiğim Zafer Yalçınpınar’dan. Şaire şiiri sorulmaz elbette. Hele iyi şairlere asla. <http://zaferyal.kuzeylidzi.com> sitesinden titre-ile-tişime girmeli ve okumalı.

Adil Okay’in şiir, deneme, anı türü kitapları, örneğin ikinci baskısı okuyucuya kısa süre önce sunulan Filistin Günlüğü isimli çalışması. Adil’in çok iyi şiirleri de var elbette.

Şimdi bunların yanında bir de ud sesi ve “Diyarbakir dansımız budur” olmalı. Udi Yervant Bostancı bize taa oralardan, derinlerden, kendi tarihinden ve ortak hafızamıza mal olmuş kavimler kapısı bir ülkenin toplumsal tarihinden seslenmeli. Sesi ve müziği ile. Videolarını izlemenizi öneririm.

Sıkı ve hakiki polisiye roman okumak isteyenlere Çinli yazar Qui Xiaolong’un yapıtlarını tavsiye ederim. Türkçeye henüz çevrilemeyen bu yapıtların Amerikancalarını veya Fransızcalarını okumak gerekecek. Böylece, içeriden tutulan bir ayna sayesinde Çin Halk Cumhuriyeti’ne ilişkin birçok tarihi, toplumbilimsel ve siyasi bilgi edinmek mümkün olacak. Epey renkli, parfümü, tuzu biberi yüksek Çin yemek reçetelerini öğrenmek de cabası.

Burada kısaca tanıtmak istediğim yaratıcılar ve yapıtları hakkında yazdıklarımı adreslerini verdiğim siteler yanında

www.insanokur.org

www.edebiyatodasi.com

ayorum.com

cerideimülkiye.com

adreslerinde Yazın ve Gerçemek dergilerinde ve Kitap Sevgisi ana başlığı altında topladığım ve ekitap.ayorum.com sitemizde yayınlanan ve yayınlanacak birkaç ekitabımda bulabilirsiniz.

Sonuç itibarıyla maksat kardeşlerim “Bu memlekette kitap okunuyor” diyebilmek.

Fransa’da ekonomik krizin teğet geçtiği, evet evet teğet geçtiği tek işkolu kitap yayın ve dağıtımı oldu. Darısı başımıza.

Kitaplı yeni yılınızı en içten sağlık, barış (gelecek mutlaka, bütün “bulanık”lara ve “dolap”lara rağmen), mutluluk ve huzur dileklerle kutluyorum.

Nâzım’la başladık onunla noktalayalım :

”Yine görüşürüz dostlarım benim,

yine görüşürüz.

Berber güneşe güler,

beraber dövüşürüz.”

MERHABA KİTAPLAR, DERGİLER MERHABA

Rastlantılar gerçekten güzeldir. Hem önseziye inanıyorum hem de telepatiye: Uzaktan sevgiye. Bu bir inanıştır. Bu kişisel deneyimlerim sonucu ve bizzat yinelemelerden çıkardığım bir inanıştır. O kadar önsezim doğru çıktı ki. İşte bir örneği daha:

Feyza Hepçilingirler'in gönderdiği şirin iki kitapla (isimlerini hemen sunacağım) Mustafa B. Yalçın'ın neredeyse tek başına hazırladığı ve doğduğu ve yaşadığı yöreyi, çevresini, çok sevdiği güzelim "memleketini" tanıtmak için yıllardır yayınladığı Gerçemek dergisi aynı anda elime ulaştılar.

Bunun bir önemi de şurada: Gerçemek'in Eylül-Ekim 2009 tarihli 17. sayısında Feyza Hepçilingir'lerin birkaç ay önce bana iletmiş bir dinleti ve seyir üzerine yazdığım makalenin bulunması. Bu makalenin ilk biçimini hemen o gece Feyza Hanım'a göndermiştim. Makale bu ilk metnin biraz farklı bir versiyonudur. Bu kısa makale "Yavaşlığa güzelleme" başlığını taşıyor ve şu soruya yanıt arıyor :

"Bugüne kadar hızlı yaşadık biraz da yavaş yaşamayı denesek diyorum. Siz ne dersiniz?" (Metnin yayınlanmış biçimini hemen aşağıda sunuyorum.)

Mustafa B. Yalçın bütün hayatını yöresine adanmış genç yaşında emekli olmuş şirin bir insan. İyi yazar ve şair. Dergisinde son derece iyi yazılar yayınlanıyor. Taşeli yöresini ve Aydıncık'ı (Mersin tarafında) onun sayesinde tanıdım. Ali F. Bilir isimli sıkı şairi de böyle tanıdım ve şiirlerine bayıldım. Oldum olası bu tür artizanal, neredeyse elle hazırlanan ve mütevazı olanaklarıyla mümkün olan en çok yere ulaştırılan dergileri çok beğeniyor ve sıkı ve sahici bir biçimde destekliyor ve tutuyorum. Bu amaçla arada sırada bizzat

kaleme sarılıp onlara katkıda bulunmaktan da zevk alıyorum. İşte Gerçemek bu tür bir yayın organı ve çok seviyorum.

Kapakları da başlı başına bir serüven, bir yolculuk. Hareketsiz bir yolculuk. Olduğunuz yerde durun ve seyreleyin. Yalçınler o kadar güzel çiçekler bulup fotoğraflıyor ki hayran olmamak mümkün değil. Bu sefer de böyle güzel ve nadir bir çiçek var kapağında. Sizlere de böylece güzel bir “çoban çırası” çiçeği göndermiş olmak isterdim. Ama skanerini yapınca (tarayınca) iyi çıkmıyor. Ayrıca kapaktaki fotoyu mutlaka renkli olarak görmemiz lazım. Dergideki makaleleri de zevkle okuyacağınızdan eminim.

Feyza Hepçilingirler, Cumhuriyet Kitap’taki haftalık denemelerinde ve başka binbir dergideki yazılarında kitap sevgisini ve Türkçe okuyup, Türkçe yazmak arzusunu canlı tutuyor. Bütün yazar, şair ve kitap yayınlayanların Feyza Hanım’a borcu birkaç Toros dağını götürür. Getirmez. Cumhuriyet Kitap’taki denemelerini, yoksa serbest derslerini mi demeli, kitaplaştırması başlıbaşına bir hediye. Bütün yazar ve şairler ve iyi okuyup, iyi düşünmeye çalışanlar için kolaylık yaratıyor. Bana sevimli «dédicace»larla gönderdiği ve Türkçe Günlükleri dizisinden olan bu iki kitabı şunlar :

Dilin Zamana Dokuduğu,

Rüzgârın Göğşe Savurduğu.

Everest Yayınları tarafından okuyuculara sunulan yapıtlardan birincisi 2007, ikincisi 2008 tarihini taşıyor.

Bu dizinin başka kitapları da yayınlandı, yayınlanıyor, yayınlanacak.

Bu iki kitabı tadına vararak okuyorum. Böylece artık Feyza Hanım’ın birçok “dersine” birden ulaşabilmek olanağım var. Bu

sayede, emin olun, Türkçem daha da düzelecek ve güzelleşecek. Çünkü kimi kez yazarken takılıyordum bir noktaya ve o zaman yahu bu konuda Feyza Hanım ne yazmıştı diye soruyordum, şimdi bu soruyu sorunca hangi kaynağa bakmam gerektiğini biliyorum.

Size de bu iki kitabı ve diğerlerini bunun için tavsiye ediyorum.

İyi yaşamak, mutlu olmak ve hayattan zevk almak için “toplu dersler”, toplu denemeler her zaman yararlıdır. Tebessüm etmek için, dolaşırken, gezilerde güzel şeyler düşünmek için. Ve bilhassa iyi konuşmak ve iyi yazmak için.

TÜYAP Kitap Fuarı vesilesiyle, mevsimi, saati, zamanı gelir gelmez, İstanbul’un başka bir İstanbul olduğunu tahmin ediyorum. Günlük gazetelerin internet sitelerine yansıyanlardan, haber ve fotoğraflardan, bu belli oluyor. Bir kitap bir hayat kurtarabilir. Deneyimle ispatlı. “Tecrübeyle sabit” denirdi eskiden, aynen öyle. O nedenle her eve birkaç kitap ve dikkatinizi rica ediyorum BİRKAÇ YENİ KİTAP gerekiyor. Her mevsimde ve özellikle KİTAP MEVSİMLERİNDE.

Aklıma gelmişken hemen yazmalıyım : Bu yıl (2009’daydık) Fransa’da eylüldeki kitap mevsimi bir rekorla başladı: Evet yaklaşık 650 yeni roman ve benzeriyle kitap mevsimi açıldı. Her yayınevinin maaşlı yazarlarının ısmarlama kitapları yanında yepyeni yazarların yapıtları da yayınlandı.

Bu arada “Fransa’da Türkiye Mevsimi” (“La Saison de la Turquie en France”) vesilesiyle değişik yayınevleri yazarları arasındaki Türk veya Türkiye kökenli ama kimi tek sözcük Türkçe bile bilmeyen yazarlarına geçen yıldan rica ettikleri kitapları eylülünden itibaren piyasaya sundular. Bilinen yazarlarımız yanında bilinmeyenleri de keşfetmek olanağını böyle bulduk. Kimi çünkü ilk romanını veya ilk yapıtını bu vesileyle okuyuculara sunabildi. İyi de oldu.

Fransa’da bugünlerde ve önümüzdeki haftalarda değişik edebi ödüller sayesinde kitap satışlarına teşvik edici bir güç daha gelecek ve her şeye rağmen KRİZ KİTAP DÜNYASINI VURAMAYACAK. Evet burada krizin teğet geçtiği bir alan var o da kitap dünyası.

Fransa’da verilen edebi ödüllerin yayın dünyasına eğemen birkaç yayınevi tarafından yıldan yıla dönüşümlü olarak kendi yazarları arasında adil olmayan bir biçimde paylaşıldığı biliniyor. Bugün bu meseleyi konuşmalayım diyorum. Belki bir dahaki sefere. Belki daha sonra. Belki hiç bir zaman. Çünkü önemli olan ödüller vesilesiyle, “kazananların” yanında hakettikleri halde «kazanamayanların” veya Türkçesiyle kazandırılmayanların da isimleri veriliyor, kitapları bir kez daha tanıtılıyor. Yeni okuyucular kazanılıyor ve kitap dünyası yürüyor.

Kitaplar okunuyor. Televizyonlar kapatılıyor. İnsanlar yaşamaya ve düşünmeye başlıyorlar. Yeniden ve yepyeni bir “kafayla”.

(3 Kasım 2009’da yazıldı.)

YAVAŞLIĞA GÜZELLEME

Feyza Hepçilingirler için

“DAHA YAVAŞ LÜTFEN” BAŞLIKLİ Zikrullah Kırmızı imzalı ve John Lennon’un “İMAGİNE”İ EŞLİĞİNDEKİ İNCE VE SIK DOKUNMUŞ FİLOZOFİK DEYİŞLER, DÜŞÜNCELER, DAMITILMIŞ CÜMLELER BENİ ALDILAR BENDEN VE YAZMAYA SÜRÜKLEDİLER HEMEN. ZATEN MAKİNE BAŞINDAYDIM, FAHRİ PETEK’İN HAYAT HİKÂYESİNİ BİTİRMEYE ÇALIŞIYORDUM AMA ONU BIRAKTIM VE BU METNİ YAZDIM DİNLERKEN VE SEYREDERKEN. Etkilenerek ve etkilendiklerimi sizlerle paylaşmak umuduyla.

Az tüket mutlu ol. Azla yetin yarına da kalsın.

Her saniye sonuna kadar yaşanılmayı hak ediyor. Her saniye dopdolu tadılmaya değer.

Merdivenleri yavaş yavaş çık.

Koridorlardan koşarak geçme. Kayarsın.

Kapıları yavaşça kapa. Çarpılırsın yoksa. Çarpılma.

İçimizdeki çocuğu öldürmemek. İçimizdeki kadınları dinlemesini bilmek. Adam olmak kısacası. Bütün hödüklere, magandalara, dangalaklara, aylara nanik!

Evet, can sıkıntısından uzak durmak. Ama unutmamak: Can sıkıntısı ille kötü bişey de değildir. İlle kötü bişey de olmayabilir. Kemal Tahir Kelleci Memet’te boşuna “içerideki” kahramanlarından birini “Canın sikkını, gevşeginden iyidir” diye konuşturmaz. Bildiği bişey vardır mutlaka.

Hiçbir zaman hiçbir kimsenin “Fan”ı olmamak! Asla!

İyimser karamsar olmak. Kapkara karamsarlıktan fena halde kaçınmak.

Koşmamak. Yürümek. Yürürken yaşamdan istifa etmemek. İstifade etmek.

1960’ların başında, İstanbul’da, Haydarpaşa Lisesi’nde öğrenciydim, çocuktum ufacıktım. Yerde buldum bir erik ama yemedim. Erik yemek için erik ağacını çiçeklenmesinden sonuna kadar seyretmek. Erikler olgunlaşınca tana tane toplamak. Topla-(tadına)Bak. Ve sonra yemek. Reçelini yapmak.

Evet 1960’ların başındaydık, İstanbul’daydık : O Cumartesi öğleden sonra, Lise’den sıyrılarak çıktım. Kadıköy’e doğru piano piano yürümeye başladım. Demir Köprü’nün üstünde durdum: Sağda Haydarpaşa Garı, ötede deniz, koskoca deniz, solda Anadolu’ya açılan kavimler kapısı. Ey Anadolu duy beni! Bekle beni!

Kadıköy’de Meydan’da iyi bir kitapçı var. Kitapçı’da Orhan Kemal’ler var, Yaşar Kemal’ler var: Gıcır gıcır Varlık Cep Kitapları. Arkadaş Islıkları, Avare Yıllar, Babaevi, Cemile. Teneke, İnce Memed ...

Kadıköy’de arka sokaklarda esnaf lokantaları var. Esnaf lokantalarında tas kebab, pilav var. Esnaf lokantalarında kuru fasulye, pilav ve turşu var. Demli tavşankanı çaylar var. Ve hoş sohbet. Daha ne olsun?

Moda’ya doğru bir yürüyüş olsun, tamam da molo molo: Kıyıdan. Her ağaç gövdesine dokunarak. Kuşlara göz kırparak. Denizle ve balıklarla arayı fazla açmadan. Kız arkadaşlarımızı okşayarak. Meme uçlarını ısırarak. Tam o sırada dolmuşta geçen genç anneye

ve dizleri üstündeki çocuğa bir tebessüm: Süheyla memnun ben memnun.

Z-AMAN-I almak Z'yi amandan ayırmak. Z'yi özgürlüğüne kavuşturmak.

Z (ZET) "ölümsüzlük" demektir Hellencede. Ölüm-sizlik olmasın!

Çiçekli heybelerini umut, adalet, hoşluk, aşk, eşitlik, güzellik, şirinlik, barış, kardeşlik, huzur ve özgürlükle doldurup pembe bisikletlerine atlayarak gökyüzüne yol döşeyenlere ve döşedikleri yoldan «yükselenlere» bin selam. Öpücüklerle. Öpüldünüz.

(g)örmek: Kill Your Television.www.TurnOffYourTv.com.

aN-a(ı)-msamak: Tv'lerinizi kapayınız (g)özlerinizi açınız. Carl Honore'nin Yavaş eserine ve onu Türkçeye kazandıran Esen Gür'e (Alfa Yayınları) teşekkür etmeyi ihmal etmemek.

Bir kent düşünün: Citta Slow: Yavaş Kent. Bugüne kadar hızlı yaşadık biraz da yavaş yaşamayı denesek diyorum. Ne dersiniz?

Siz düşünedurun.

John Lennon ve Yoko Ono ormanda yürürler slowly slowly, sonra yine doucement lentement yürüyerek ormandan çıkagelirler. Dev konaklarına doğru tıptıptıpatıp. Kapının önünde duruverirler: Bu adres o adres midir? Yavaş ol batman gelesin şehri burası mıdır? John ve Yoko ya da Yoko ile John aniden yitiverirler: Aaaaaa, fakat meraklanmamak lazım yine de, çünkü konağın içinde peyda olurlar sonra. John piyanosunun başına oturur. İmagine'e başlar. O sırada Yoko tek tek tane tane kocaman pancurları açar: Bir. İki. Üç. Dört. Beş. Işık dolar dev salona. Duvarlar bembeyazdır. Ve işte o duvarlara John rüyalarını yazıverir. Yavaş yavaş/molo molo/slowly slowly/lentement lentement okunsunlar diye. Barış

içinde yaşamak. Ve bütün dünyayı paylaşmak. Kardeşçesine. Tek yürek olmak. Mümkün.

Düşünme faslını bitirdiyseniz yeniden soruyorum:

Evet, ne dersiniz? Bugüne kadar hızlı yaşadık biraz da yavaş yaşamayı denesek diyorum.

Ne dersiniz?

NOT : Ekim 2009'da yayınlandı :

<http://gercemek.blogspot.com/2009/10/gercemek-sayi-17.html>. Ocak 2020'de gözden geçirip, eksiklerini tamamladıktan sonra yeniden sunuyorum.

“ALTER-ECO”: BİR DERGİNİN OTUZ YILI

Bir derginin on yıl, yirmi yıl, hele otuz yıl yaşaması ve giderek okuyucu sayısını artırması öyle sık rastlanan bir hadise değildir.

Bizde, Engin Erkiner’in yönettiği Yazın dergisi, zaman zaman yayınına askıya almak zorunda kalan Birikim Sosyalist Kültür Dergisi ve belki bir-iki dergi daha vardır bu sınıflamaya girebilecek.

Varlık dergisini ise saymıyorum, çünkü o yaşamına birkaç otuz yılı sığdırabilen ender bir “yaratık”tır. Herbirimizin edebiyatla ve sanatla tanışmamızda, ilgilenmemizde, mutlaka bir parça öykü, bir parça şiir, bir parça resim ve heykel, bir parça birşeyler taşımıştır. Varlık dergisi sadece bir dergi değil bir olgu, bir kurum, bir hadisedir: Birçok şeyi “yoktan var etmiştir” çünkü. Evet birçok şeyi yoktan var etmiştir.

Okuyucularının sayısını artırarak, kardeş yayınlarını çoğaltarak, gerçek bir başarıyla otuzuncu yıldönümünü kutlayan, yönetim biçimiyle örnek alınabilecek olan, iktisat öğrencilerinin, uzmanlarının ve öğretmenlerinin, sendikacıların, işçilerin ve işverenlerin işine yarayacağını umduğum çok iyi bir dergiyi tanıtmak, onun mütevazı ve şirin serüvenini kısaca aktarmak istiyorum :

Fransa’nın en iyi aylık ekonomik ve toplumsal dergisi Alternatives Economiques (Ekonomik Alternatifler. Kısaca “Alter Eco”) Ekim 2010’daki 295. sayısıyla 30. yılını yeni bir “formül”le kutluyor.

1980’de iki binlik tirajla ve siyah-beyaz yola çıkan dergi, bugün yüz bini aşan tirajıyla/baskısıyla, renkli, birçok şema ve grafikle donatılmış dopdolu çömert sayfalarıyla alanındaki en başarılı

yayın organı. “Okumak” için ille Fransızca bilmek te şart değil neredeyse...

Okuyucu sayısı düzenli olarak arttı: 2000’de 94 bin kadardı, 2002’de 102 bin kadar, 2005’te 107 bini aştı...

Bu gelişme süreci içinde üç aylık Alternatives Internationales isimli bir derginin çıkarılmasına da önyak oldu, önce Telerama isimli haftalık yayın organıyla, son yıllarda ise Libération gazetesıyla. Bu derginin Eylül 2010 sayısında Meksika Birleşik Devletleri, Brezilya Federal Cumhuriyeti, ABD ve Kanada Konfederasyonu’na ilişkin sıkı, ciddi ve son derece yararlı incelemeler var.

Okuyucularının kurduğu dernek aracılığıyla da üç aylık L’Économie Politique isimli bir dergi yayınlıyor ve bu dergide bilimsel makalelere ve araştırmalara yer veriliyor.

Dergi birken şimdi üçe çıktı sayısı.

Özel sayılarını ve kitap yayınlarını da ekemeli.

Bu başarıda, derginin, yazar ve yöneticilerinin yani emekçilerinin kurduğu kooperatifin malı olması belirleyici. Dahası hiçbir ortağın kooperatifteki hissesini satma hakkı yok.

Yönetim, karar vermek ve kararları uygulamak hakkı emekçilerde.

Yayıncılıktaki başarı zaman zaman yıllık kârda da görülüyor. Ancak kâr ortaklar arasında paylaşılmıyor, olduğu gibi kooperatife kalıyor ve yeni yatırımlar için kullanılıyor. Ekonomik dergiye de hani bu yakışır demek mümkün : 2009’da kazanç yaklaşık 290 bin öroydu örneğin. Kendi yağında kavrulan, sadece abonelerden ve satıştan elde edilenle geçinen örnek bir dergi için hiç te azınsanamayacak bir başarı.

Son derece az reklam alıyor.

Ve bütün bunlar derginin gerçekten bağımsız bir yayın çizgisi sürdürmesini kolaylaştırıyor.

Derginin başarısında kurucusu iktisatçı Denis Clerc ve onunla birlikte yola çıkanların gecelerini gündüzlerine katarak inanmış militanca çalışmalarının, imece yöntemiyle yaratmalarının rolünü de es geçmemeliyiz. Bu alışkanlık bugün yeni takımla da sürüyor.

Derginin başarısındaki etkenlerden biri de kesinlikle mütevazı olunması: Çokbilmişlik yerine bir de şöyle düşünsek mi denilmesi. Ekonomik ve toplumsal alandaki sorunlarda bir değil, her zaman birçok alternatif, değişik yollar, farklı olanaklar bulunabileceği tezinin savunulması.

Dergi inceleme ve yorumlarıyla, toplumsal politikaya verdiği önemle sola yakın.

Üçüncü dünyacı tezlerin ve “yeni bir dünya mümkün” yaklaşımının ifade edildiği dergi, 30 yıl önce işsizlikle mücadele için birçok yol önererek yayın hayatına başladı, bugün yeni sayısında işsizlikle mücadeleye kapağından itibaren öncelik veriyor. Kimi sorunlar yıllar geçse de bir türlü çözülemiyor demektir bu. Ama bu, ekonomik ve toplumsal alanlarda alternatifler üretmeye, yeni yollar denemeye asla engel olamıyor. Önemli olan da mutlaka budur. Derginin başarısı da burada: Zihin açıcı, yol gösterici olmasında.

Hepimize örnek olacak derslerle yüklü bir deneyim, bilinmesinde tanınmasında yarar var mutlaka.

Sitesini ziyareti ihmal etmeyiniz :

www.alternatives-economiques.fr

(4 Ekim 2010’da yazıldı.)

EMEĞİN SANATI E-DERĞİ

On yıl evet tam on yıl. 176 sayı evet tam 176 sayı. Emeğın Sanatı Kolektifi on yıldan bu yana ortaklaşa çalışıyor, ortaklaşa yaratıyor ve eşit, adil, özgür bir biçimde paylaşıyor.

Epeydir aylık olarak sunulan Emeğın Sanatı Sosyalist Sanat e-Dergisi, bilgiyi, şiiri, denemeyi, öyküyü, makaleyi, incelemeyi, geniş kesimlere yaymak anlamında, demokratlaştırıyor ve, halklara mal etmek anlamında, popülerleştiriyor. Herkese kardeş payı.

Küçük bir dost topluluğı biçiminde yola çıkanlar, Ali Ziya Çamur ve Adnan Durmaz ve diğerleri, arkadaş, yoldaş ve kaderdaşlar süreç içinde toplumsal ve edebi çevrelerini genişlettiler, büyüttüler. Seslerine yeni sesler katıldı. Ülkenin dört bucağından ve dünyanın her köşesinden yazı, şiir, deneme, öykü, makale, haber akıyor artık.

Bu ülkenin çocukları şiirle doğuyor, şiirle yaşıyor ve şiirle aramızdan ayrılıyor. Gitmeden önce kimi işte Emeğın Sanatı'nda izini bırakıyor. Kimi bir selamını. Kimi bir sevgisini. Kimi bir karanfilini. İşte bakın yakasında kızıl karanfilli olan Şair Baba değil mi? Şu güleç yüzlü delikanlılar: Deniz, Hüseyin, Yusuf, Mahir, İbo ...

“Bir yangın ormanından püskürmüş genç fidanlardı/Güneşten ışık yontarlardı sert adamlardı/Hoyrattı gülüşleri aydınlığı çalkalardı/Gittiler akşam olmadan ortalık karardı”. Attila İlhan'dandır.

İnce bıyıklı ve hafif tebessümlü Orhon Murat Arıburnu olmasın? Evet ta kendisi: Sinema ustası, Yılmaz Güney'in sinemada ilk adımlarını atmasına yardımcı olanlardan biri olarak bilinen Arıburnu hakiki bir şairdir aynı zamanda. Bilinmesi, unutulmaması, anılması için işte Emegin Sanatı ona da yer veriyor yeni sayısında.

Gidenler eksik değil: İşte Güngör Gençay, Ümit Kaftancıoğlu, Ahmet Ada, Aşık İhsanî, Ali Yüce ve diğerleri. Bir şiirle, bir sazla, bir sözle elveda diyenler yine de bizlerle.

Onlar, gidenler, gençlerin varlığıyla aramızda yeniden seslerini, soluklarını ve sazlarını buluyorlar. Aşklarını ve kahkahalarını.

Ümit Kaftancıoğlu her zamanki gibi iki dirhem bir çekirdek. Güngör Gençay güleç ve yeni yazdığı şiirlerinden birini patlatmaya hazır. Aşık İhsanî her zamanki gibi, bıraksanız kopup kentlerden yeniden Güllüşah'ını aramaya koyulacak: Taa oralardan buralara kadar. Aşık çünkü. Elinde sazıyla, torbasında emin olun en son yazdığı şiirler derlemesiyle.

Evet, onlar, gidenler, gençlerin varlığıyla aramızda yeniden seslerini, soluklarını ve sazlarını buluyorlar. Gençler işte "Burdayız!" diyenler:

Adnan Durmaz, Melih Coşkun, Haydar Doğan, Gökmen Sambur, Özlem Keskin, Abdulah Karabağ, Temel Kurt, Asım Gönen, Sema Lale, Yavuz Aközel, Özer Genç, Yaşar Doğan, Cem Eren, Ertan Şahin, Abuzer Yalçın, Begümhan Varlık, Burcu Türker, Seçkin Zengin, Musa Su, Ali Ziya Çamur, Bektaş Çağdaş, Bülent Aydınel, Tan Doğan, Muhammet Demir, F. Kadri Gül, Haldun Hakman, Muammer Erturan, Bekir Koçak, Ercan Cengiz, Oğuz Ateşoğlu, Mesrure Başaran, Fatoş Arabi (Arnavutluk'tan şair ve işçi şiiriyle şenliğe katılıyor) ve daha niceleri ... Gençler ve daha azgençler.

Yeniler ve eskiler ama eskimemişler, değişik ürünleriyle merhaba diyorlar, şiir, öykü, deneme, inceleme, makale; evet kısacası kardeşlerim edebi zenginliğimizi gözler önüne seriyorlar.

Buyurun siz de katılın bu şölene. Ürünlerinizi Emegin Sanatı dergisine gönderebilirsiniz. Ayrı gayrı yok. Ülkemizde şiir ve şair tükenmez. Günlük yaşamında bir veya iki saatini yazmak eylemine ayırabilen herkes, herbirimiz bir şiir, bir deneme, bir öykü yaratabiliriz. Bir makale, bir inceleme, bir haber de. Bir mektup ta.

“Toplumsal gelişmenin yasalarını tam bir anlayışla yorumlayarak, sanatın gerçeği, tarihsel ve toplumsal hareketi içinde, salt dış belirtileriyle değil, iç özünü yansıtmalarını istiyoruz. Böylece sanat, hem yeni, hem de eski insanı, dünün, bugünün, en önemlisi de yarının insanını açıkça yansıtacaktır. Emegin Sanatı, (...) bireyin bilincini geliştirerek, iç varlığını zenginleştirmek yoluyla toplumsal ilerleşimin itici gücü konumuna ulaştırmayı amaçlar. (...) sosyalist kişiliğin oluşum ve gelişimi sürecinde gölgeleri aydınlatarak süreci hızlandırır. Emegin sanatçısı, (...) her katılanın kendi bireysel gücünü ve zenginliğini ortaya koyabilen bilinçli kitleler oluşturmanın sorumluluğunu taşır.” (1)

Burada bir biçimde Manifestosunu özetlediğim Emegin Sanatı'nın Nisan 2016 tarihli 176. Sayısında, 1 Mayıs'la bağlantılı olarak, İşçi Hareketi Tarihi'ne ilişkin ürünlere yer verilirken madenin ve madencilerin yazarı Ahmet Naim Çıladır da unutulmuyor ve eserleriyle anılıyor. Burada tam sırasındır onu tanıtan metni aynen sunmak istiyorum, 1920'lerin sonundan itibaren yazan ve eserleri emekçi edebiyatı açısından son derece önemli Ahmet Naim'in biraz daha tanınması için :

“Edebiyatımızda İlk maden ve madenci emeğinin yazarı : Ahmet Naim (Çıladır)”:

“Edebiyatımızda ilk sosyalist gerçekçi tavırla maden öykülerinin yazarı Ahmet Naim’i 24 Kasım 1967’de yitirmiştik. Edebiyat tarihçilerimizce görmezden gelinen bu değerli yazarımızı 48. ölüm yıldönümünde saygıyla anıyoruz.

Gazeteci, araştırmacı ve öykü yazarı olan Ahmet Naim Çıladır ya da dostlarının deyimiyle “Kanca Ahmet” 1904 yılında İstanbul’da doğdu. Eyüpsultan Reşadiye İlkokulu’nu bitirdikten sonra, liseyi Konya Sultanisi’nde okudu. Çok genç yaşta yaşamını sürdürebilmek için çalışmaya başladı. Ağır beden işlerine karşın kendi kendini yetiştirerek ayakta kalmasını bildi. Bu süreçte kendi çabasıyla iyi düzeyde Fransızca öğrendi. Askerlik görevini bitirdikten sonra, Zonguldak Ticaret Odası’na memur olarak girdi. Daha sonra Ereğli Kömürleri İşletmesi’nde (EKİ) çalıştı. Maden İşçileri Sendikası’nın ilk kuruluş çalışmalarına katıldı. İstatistik Servis Şefi iken 1957 yılında emekli oldu. Ahmet Naim, Zonguldak Kömür Havzası ve kömür işçilerinin yaşamları ile ilgili ilk öyküleri yazmıştır. Bunlardan bir bölümü, 1935-1944 yılları arasında Yedigün, Yurt ve Dünya dergilerinde yayımlanmıştır. 1934-1938 yılları arası onun yazarlığı bakımından en verimli yıllar olmuş, bu süre içinde, “Bir Müstemleke Harbinin Tarihi” ile “Zonguldak Kömür Havzası” adlı, ekonomik konulara değinen iki inceleme kitabından başka, “Define” ve “Uzun Mehmet” adlarında iki de oyunu yayımlanmıştır.

Ahmet Naim, daha sonraki yıllarda, İstanbul’daki başka dergi ve gazetelere arada bir yazılar yollamıştır. Bu yazılar onun Zonguldak ve çevresinde ününü yaygınlaştırmış, ama yurt çapında tanınmasını bir türlü sağlayamamıştır. Hele öykülerinin kitaplaşamayışı, Türkiye’nin büyük bir üretim bölgesinde emeğin ne yollardan sömürüldüğünü anlatan “sanatla işlenmiş belgelerin zamanında okunmasını engelleyerek, edebiyatımızda Zonguldak gerçeğinin de ortaya çıkmasını geçiktirmiştir.”

Bunun yanı sıra halkın batıl inançlarını ele alan öyküler de yazmıştır.

Ahmet Naim, yeraltındaki madenci yaşamı ile yöre köylerindeki insanların doğal yaşamını sosyalist gerçekçi bir anlayışla bütün çıplaklığı ile gözler önüne seren öyküler yazmıştır. Edebiyatımızda, Zonguldak Kömür Havzası işçilerinin yaşamlarını sergileyen ilk öyküleri onun kalemıyla hayat buldu. Yaşadığı dönemin çok zor koşullarına, tüm olumsuzluk ve yoksunluklara karşın büyük bir özveriyle Zonguldak tarihi ve kömür havzasına ilişkin ilk çalışmaları Ahmet Naim gerçekleştirmiştir. Doğan ŞADILLIOĞLU'nun kendisiyle 1967 yılında yaptığı ve Yeditepe Dergisi'nde yayımlanan söyleşide, Maksim Gorki'den etkilendiğini söyleyen Ahmet Naim, öykülerini şöyle değerlendirir:

“...Ben toprak ve yeraltı insanlarını iyi tanırım, özellikle yeraltı insanlarını. Çalışma koşullarını, yaşantılarını öz hayatım gibi bilirim. Onun için yıllar önce belli başlı sanat dergilerinde yazdığım hikâyelerde köy, tarla, ağa saltanatı ve yeraltı konuları işlenmiştir. Diyebilirim ki Türk hikâyeciliğine gerçek niteliğiyle maden hikâyelerini sokan ilk yazarım... Basılmış olan kitaplarımın çoğu sosyal konular üzerine etütlerdir. Hikâyeci tanındığım halde ve yayınlanmış yüzü aşkın hikâyeme karşı, tek hikâyeye kitabım yoktur. Bu eksikliği gidermek için on beş hikâyemi kitap halinde yayınlamak üzereyim.”

Zonguldak ve çevresi maden dünyasını, madencileri ve mücadelelerini aktaran önemli yazarlardan biri olan İrfan Yalçın (2), Ahmet Naim'i ve sanatını şöyle yorumlar:

“Ahmet Naim, kendi kendini yetiştirmiş, Zonguldak'ın dar koşulları içinde bile, Türkiye ölçüsünde bir üne erişebilmiştir. Kömür ocaklarında da çalışan Ahmet Naim, ocağı, kömürü, yeraltı işçisinin dramını çok iyi bilir. Bunu onun hikâyelerini okuyunca

hemen anlıyoruz. O, Türk hikâyesinde ilk olarak yeraltı işçisini ele alan, bu işçinin serüvenini yazan kişidir.”

Mehmet Ergün ise Ahmet Naim’in kendi yöresini yansıtan özelliğinin yanında, kendi özgün sanatçılığını da vurgular:

“Ahmet Naim için söylenecek ilk söz onun hayat mektebinden yetişme bir öykücü olduğudur. Bir yörenin öykücüsüdür her şeyden önce. Konu olarak çok yakından tanıdığı, hatta üzerinde tarihi ve ekonomik araştırmalar yaptığı bir yöreyi; inanış, yaşayış ve geleneksel yapısıyla somut, sıcacık bir yöreyi seçmiştir: Zonguldak yöresini. Ahmet Naim, giderek artan bir ustalık içerisinde hep aynı yöreyi ve hep aynı yörenin insanını kendi kendini tekrarlamadan (...) verebilmiş bir sanatçıdır.”

Kemal ANADOL’un şu tespitleri de çok önemlidir: “Kazmacısı, domuzdamcısı, lağımcısı ile Ahmet Naim’e kadar Türk edebiyatında iş kazası, göçük, grizu yoktur. Yerin altından çıkartılan cesetleri, saniyede yıkılan umutları, çıkıp giden canları, dağılan aileleri bize o tanıtmıştır.”

Ahmet Naim, kuşkusuz “Yerel”dir. Çünkü ekmek parasını Zonguldak’ta kazanmış, başı burada belaya girmiş, acı ve tatlıyı bu kentte yaşamıştır. Birikiminde, deneyiminde, gözlemlerinde, insan ilişkilerinde hep Zonguldak ve Zonguldaklılar vardır.

Ahmet Naim “ulusal”dır. Çünkü ulusal yazınımızda ilklere imza atmıştır. (...) edebiyatımıza ilk kez işçi öykülerini o sokmuş, Zonguldak maden işçilerini, kıvırcıkları, lâzları, başçavuşları, mühendisleri ülkeye o tanıtmıştır.

Abartmadan söylüyorum, Ahmet Naim “evrensel” dir. Çünkü öykülerinde sınıf çelişkileri, emekçilerin yaşam biçimi, alışkanlıkları, acıları ve az da olsa umutları vardır. Bunların hepsi evrenseldir. Somut bir örnek vereyim. Alın Çıladır’ın “Ateş Nefes”

hikâyesini, çevirin İngilizce ve Fransızcaya. Oradaki okurlar da bu çarpıcı grizu öyküsünü rahatlıkla okuyacak, okumak bir yana etkilenecek, ürpereceklerdir!”

KAYNAKÇA:

GÜRDAL ÖZÇAKIR :

<http://kdzereglifutbol.blogspot.com.tr/2012/01/madenci-edebiyatinda-simge-isim-ahmet.html>

2. HAMİT KALYONCU-

<http://kdzereglifutbol.blogspot.com.tr/2009/11/atesnefes.html>”

Ahmet Naim hakkında yazılacak pek çok şey ve pek çok konu var, onları daha sonraya erteleyelim ve bitirirken Emegin Sanatı'na varmanın yollarını belirteyim: emeginsanati@blogspot.com veya issuu.com üzerinden. (3)

NOTLAR

(1) Emegin Sanatı E-Dergi'nin 100. sayıya ulaşması vesilesiyle Lütfiye Bozdağ'ın Ali Ziya Çamur ile yaptığı söyleşi : 14 Ağustos 2011 tarihli Birgün gazetesi Pazar ekinde. Emegin Sanatı E-Dergi'nin yola koyulması ve sorunların üstesinden gelmesi konusunda 31 Ağustos 2015 tarihli Arasöz Sanat ve Politika Dergisi'ne de bakılabilir.

(2) İrfan Yalçın'ın Ölümün Ağzı (1979) kitabını mutlaka okumalı ve/veya yeniden ve yeniden okumalıyız.

(3) Emegin Sanatı emekçileri e-Kitap Yayınları ile birçok kitabı meraklılarının okumasına sunuyor. Bir vuruşta bir kitap okumak isteyenlere duyuruyorum, kitap okumaya çağırıyorum. Aynı adreslerden, aynı yollardan giderek kitaplara ulaşmak mümkün. İyi okumalar. Kolay gelsin.

“YAYLA ÇİÇEĞİ KOKUŞLU ERDEM’İME”

“Bin çeşit renkle nakış işlemek / Yiğitliğin alıyla kederin karasıyla / acının sarısıyla, umudun mavisıyla / şarkı söylemek...”

İşte böyle: Şarkı söylemek “gönül haykırması” madem ki.

Annesi Çerkes, anneannesi Çerkes ve maalesef tutucu; Tülay önce ana-babasına, aileye baş kaldıracak. Sonra bütün verili düzene, kurallar silsilesine. Annesiyle hesaplaşması ilginç. “O’nun hayalleri varsa, benim de var...” (s. 38).

İkinci Savaş yıllarında savaşa düşman kesiliyor: “Babam yeniden asker oldu”, “Ekmek almak için mavi karnelerimiz var.” O günleri bir de çocuk gözüyle görmek.

Erdem Buri: Suat Derviş’in yeğeni

Aynı günlerde, aynı mekanda, İstanbul’da, Erdem Buri nam genç Saint Joseph Lisesi’ni bitiriyor. Gurubuyla caz icra ediyor. Önce Tıp Fakültesi’ne yazılıyor. Orası “açmayınca” Hukuk diyor. O da olmayınca Edebiyat Fakültesi’nin Fransız Filolojisi bölümüne yazılıyor. Aradığını da orada buluyor : Felsefe, edebiyat, kültür, sinema, müzik. Daha ne istersiniz?

1950’lerde İstanbul Radyosu’ndaki caz programıyla haklı bir ün kazanıyor. Erdem Buri, Suat Derviş’in yeğenidir. Türkiye Komünist Partisi (TKP) (Gizli) liderlerinden Reşat Fuat Baraner, Suat Derviş’in (gerçek ismiyle Saadet Baraner) eşidir. Suat Derviş de hem komünist militandır hem de çok iyi bir yazar ve gazetecidir. Fosforlu Cevriye onun kaleminden çıkmıştır.

21 Şubat 1925 doğumlu Erdem Buri, Hamdullah Suphi Tanrıöver’in de yeğenidir.

Ama Erdem Buri, paşa dedesinin veya dayısının yollarını değil, Suat Derviş ile Reşat Fuat'ın yolunu seçti. 1961'de kurulan Türkiye İşçi Partisi'ne (TİP) yazıldı: Erdem Buri'nin Moda'daki evi belki bir anlamda TİP "seminerlerinin" sürekli düzenlendiği ve yinelendiği mekandır o günlerde. Aziz Nesin'den Yaşar Kemal'e Atıf Yılmaz'dan Metin Erksan'a Türkiye'nin en aydınlık beyinleri bu mekanda biraraya geliyorlardı. Bu Fransız'ların pek ünlü "salon" geleneğinin İstanbul'daki yansımasıdır da. Tülay German bu "okul"dan diplomalıdır.

1962'de Buri ile German'ın yolları kesişti ve birleşti

Erdem Buri o günlerde TİP'e yapılan saldırılardan payını aldı: "Beyazıt'taki Beyazsaray'daki TİP toplantısından çıkarken az daha linç ediliyorduk. Yaşar Kemal ve bizim gençlik kollarından Deniz Gezmiş adlı bir çocuk hayatımı kurtardı" diye anlatacaktır daha sonra. Deniz'e sevgisinin kaynağı buradadır.

Tülay ile Erdem'in yolları 1962 yazı başlangıcında kesişir: Bir daha asla ayrılmamacasına: Tülay a'dan z'ye değişir: Dünyaya bakışından insanlarla ilişkilerine. Dünyayı sorgulamasından kadın-erkek konusunda yeni adımlar atmasına: Bu konuda aslına bakarsanız daha çocukken epey yol almıştı. İlkokulda erkek çocuklarını döven, öyle arada sırada değil her gün döven, kaç kız çocuğu tanıyorsunuz? Futbol oynayan ve bilhassa "Bülent'e gol atınca" dünyaları kazanmışçasına sevinen "sokak kedisi". Bülent nitekim "böylesine futbol oynayan kıza" kör kütük aşık bile olacaktır. Ama sadece aşık. Tülay ne yapsın yani?

"Türkiye'de solculuk yasak değil mi?" sorusunu Erdem'e 1962'de soran Tülay, kısa süre sonra TİP konserlerinin değişmez ismi olacaktır: 11 Aralık 1963'de Saray Sineması'ndaki konserde, Aşık İhsani, Aşık Nesimi Çimen, Aşık Ali İzzet, Ruhi Su (Tülay'ın müzik öğretmenidir) ve Tülay German bir aradadır: Yarınların mutluluğu

için elele. Ekim 1965’de TİP, sözlerini Erdem Buri’nin yazdığı ve Tülay German’ın okuduğu “Yarının Şarkısını” seçim kampanyası boyunca gittiği her yere götürdü. Söyletti, dinletti: TİP’in onbeş milletvekili çıkarmasını herkes hep birlikte kutladı: Yarınların mutluluğu yoldaydı mutlaka. Ama dönemin sağcı iktidarlarının saldırıları, tehditleri, gözdağı vermeleri de ...

“Çirkin Kral”la tanışmak

1964’de ise Erdem Buri, Tülay’ın, Ruhi Su ve benzeri türkücülerin, rahat ve sağlıklı bir ortamda çalışabilmeleri, ürünlerini dinleyicilerine sunabilmeleri için As Kulübü kurar: Öyküsünü kitaptan okumalı mutlaka.

Şişli’de Site Sarayı’ndaki kulübe gelenler arasında Yılmaz Güney de var:

“Doğrul koçum doğrul dosta gidelim” türküsünün bir numaralı abonesi Yılmaz Güney. 1966 başında “Boynu Bükük Öldüler”in ilk baskısı çıkınca bir örneğini Tülay arkadaşına vermekten zevk duyan Yılmaz. Dönemin “Çirkin Kral”ı.

Ama kimi türküler, hele “Burçak Tarlası” kimi dinleyicinin (!) Tülay German’a silah çekmesine kadar saçmalamalarına neden oluyor. Burası İstanbul. Özgürlük rüzgarları artık esmiyor: Adalet Partisi’nin tek başına iktidarı ve Başbakanı Süleyman Demirel TİP’e ve bütün sola karşı hınzırca planlar peşindedir.

Erdem Buri ve yoldaşı Selahattin Hilav ise Paris’li günlerin de hatırına, Plehanov’un “Marksist Düşüncenin Temel Meseleleri” ile Hegel’in “Diyalektik Ve Mantık”ını çeviriyorlar: Maksat memleket kurtarılın : Yaşasın Felsefe. Ama iyi saatte olsunlar tetikte. Haklarında açılan davada Erdem Buri için “onbeş yıl hapis cezası isteniyor”: Bir kitap çevirisi için. Pes! İsteyen devlettir: İstemi okuyan ise Erdem’in Saint Joseph’den lise arkadaşı (s. 114).

Mart 1966'da, İmam Hatip talebeleri, miting yapıp As Kulübü basacakları tehdidini savuruyorlar. Tülay German'a tehdit ve tabut resimli mektuplar gönderiliyor.

İstanbul'a elveda demenin zamanı geldi (mi?): Tülay anlatıyor bunu: Mutlaka okumalısınız. Bir tadımlık bal alıyorum :

“Boğaza gittim sonra Emirgan'da iki bardak sıcak tavşan kanı çay içtim. Yoldan geçen simitçiden halka aldım. Kanlıca'ya gidip yoğurt yedim. Balıkçı meyhanesinde rakı içtim. Melike'nin (Demirağ) sandallarından birini alıp, kürek çektim. Faytonla gezdim. (...)" (s. 118)

İstanbul'dan ayrılmak üzere olan birinin böylesine bir elvedasına bir de Abidin Dino da tanışım: Fikret Muallâ isimli bir içim su kitabında Fikret Muallâ'nın İstanbul'a hoşçakal deyişini anlattığı satırlarda. Bu satırlar aynı zamanda ve aslında 1952 başında Abidin'in İstanbul'u terk etmeden önce bizzat kendisinin duyumsadıklarıdır da. Tülay German'ın yazdıklarıyla Abidin'inkiler uyum içinde.

Bana müsaade İstanbul

Haydi bize müsaade İstanbul. Haydarpaşa, Sirkeci. Bu kadar şimdilik. Sonra Paris günleri başlıyor. Tülay daha dört yaşında ilk okuduğu parçanın ismiyle zaten geleceğini yazmıştı önceden. Yesari Asım'ın parçası ne diyor biliyor musunuz?

“Gurbet elde kimsesizim, buna sebep yar oldu.”

Doğru söze ne denir?

5 Mayıs 1972'de Tülay German şu notu düşer:

“Damarlarımda kan değil, İsyan akıyor.” O gün ağlayan Erdem Buri'nin duygularına da tercümandır. (s 116)

Tülay German Türkiye’de “Çoksesli Popüler Müziğin” öncüsü ve Erdem Buri ile birlikte kurucusu olmasının yanında Paris’te ve değişik dünya kentlerinde de ismini duyurdu: Plaklar, konserler, televizyon ve radyo programlarıyla... 1982’de “Nazım Hikmet’e Saygı” “son plağı”ydı. 1987’de ise son konserini verdi. Şimdilik. Günümüzden sonrası ne getirir bilebilir miyiz? Aşağıda akarıyorum. Nazım’dan şiirleri türküleştirdi. Mahir Çayan’dan da Karacaoğlan’dan da. Pir Sultan Abdal’dan da...

Hayat yaşandı. Yaşam hayat olana kadar...

Sonra bir gün Erdem Buri ayrılmak istedi. Herkesten önce. “Otuz yıllık meslek ve yaşam yoldaşım” diyor, Tülay German: Evet Erdem ayrıldı. Yılmaz Güney’le verilmiş randevusu vardı. Bu kesin. İkisi şimdi Pere Lachaise’deler. Bir süre sonra Ahmet Kaya da yanlarına gitti. Uğur Hüküm de.

Tülay German kitabını “Yavru balaban bakışlı / Yaıla çiçeği kokuşlu / ERDEM’ime...” diye yazıp Erdem’e adıyor : Bunca aşk ve sevgi ve dostluk dolu bir hayata değer. Bir ömür bitiyor. Bir kadın tek başına kalıyor: Paris nam başkentte. O kadın yazmaya başlıyor: 1996’da Erdemli Yıllar başlıklı kitap bu yazma eyleminin ürünüdür.

Bugün elimizdeki Düşmemiş Bir Uçağın Kara Kutusu ise, aşağıda künyesini verdiğim birinci kitabın gözden geçirilmiş ve yeni bölümlerle zenginleştirilmiş biçimidir.

Kitabın birinci biçiminin 1996’da yayınlanması sanki yazara türküçülüğünü de / okuyuculuğunu da anımsatıcı bir rol oynadı: Tülay German’ın yeni çalışmaları izleyen yıllarda meraklılarına sunuldu:

1998’de The Song Of Poets, Le Chant des Poetes yani Şairlerin Şarkısı, 1999’da Yunus’tan Nâzım’a (Kalan Müzik yapımı). 2001’de

Burçak Tarlası (Kalan Müzik): Bu son iki yapıtta birer kitapçık da bulunuyor: Öğrenilecek dünya kadar şey.

Tülay German 1999'dan itibaren belli bir süre Adam Sanat'a sevimli yazılarıyla da okuyucularını mutlu etti. Yazar yazmasını sürdürdükçe yorumlayıcı dinleyicilerine mutlaka yeni eserler sunacaktır: Yeter ki Güneş Sözünde Dursun. Işığa ve özleme, denize ve dinginliğe ihtiyacımız sonsuz çünkü.

KÜNYESİDİR : Erdemli Yıllar, Bilgi Yayınevi, 1996; Düşmemiş Bir Uçağın Karakutusu, Çınar Yayınları, 2001.

DOĞAN ÖZGÜDEN : ÖZGÜRLÜK ÖRNEĞİ, HAKİKİ VİCDANIMIZ

Her yazısı, her söyleşi, her konuşması, her sohbeti anılarıyla harmanlanmış birer tarih, coğrafya, siyasetbilmi, jeostrateji dersidir. Türkiye ve Yakındoğu tarihi, bilhassa siyasi tarih, siyasetbilmi, sosyoloji, ekonomi alanlarında herkesin bir gün veya başka bir gün mutlaka işine yarayacak, yol gösterecek unsurlar taşıdıkları için. İşte bilmeyenler, henüz okumayanlar için yeni yayınladığı iki makalesini anayım:

11 Temmuz 2019 tarihli “İstanbul 2019’unun öncüleri unutulmasın...” başlıklı makalesinde Türkiye’deki onurlu ve başarılı belediyeçilik deneyimlerinden ikisini yaratıcılarıyla birlikte anıyor : Doğan Özgüden doğru söylüyor:

“Fikri Sönmez ve Mehdi Zana, Halktan yana belediyeçiliğin öncüleri...” dir. “Terzi” Fikri Fatsa’da, Mehdi Zana Diyarbakır’da belediye başkanlarının nelere kadir olduklarını apaçık ve kalıcı bir biçimde ispat etmişlerdir. Her ikisinin de terzi olmaları bu mesleği

icra edenlerle halkçılık, solculuk, devrimcilik arasındaki tarihi ve yadsınamaz ilişkilerin de gözler önüne serilmesidir. Türkiye sol hareketin tarihinde terzilerin özel bir konumu vardır. Kunduracıların da... İstanbul'da, Ankara'da ve başka mekanlarda 1940'larda Türkiye Komünist Partisi örgütlenmesinde bu konuda heyecan verici örnekler bulunuyor.

Doğan Özgüden 28 Haziran 2019 tarihinde yayınladığı, "Karizmalar savaşının iki aşısı..." başlıklı makalesinde ise, konusunu işlerken örnek olarak Bülent Ecevit'i de veriyor: "12 Mart döneminin nevezhur karizmatığı ise hiç kuşkusuz Bülent Ecevit'ti. Kendisiyle ilk kez 50'li yılların sonlarına doğru Ankara'da yedek subaylığımı yaparken sık sık uğradığım Ulus Gazetesi'nde karşılaşmıştım. Eğitim gördüğü ABD'den yeni dönmüştü." Satırlarıyla başlıyor ve hepimizin çok iyi tanıdığımız Bülent Ecevit konusunda yepyeni bilgiler sunuyor. Bizzat yaşadığı ve tanık olduğu olaylarla birlikte. Tamamı okunmalı. Yaşayan Tarih'tir Doğan Özgüden.

İşte tam da bu bağlamda Özgüden'in okura yeni sunulan SÜRGÜN YAZILARI başlığını taşıyan dev eseri bir başvuru kaynağı olarak karşımızda. Eşitlikçi, 24 ayar altın değerinde eşitlikçi Doğan, iki ciltlik eserini sanki ince ayar mücevherci terazisinde tartmış ve öyle sunmuş: Evet her cilt diğerine eşit. Neredeyse. İşte ispatı: Birinci cilt 592 sayfa, ikincisi 586.

1940'lardan, çocukluğundan, günümüze Türkiye siyasi, toplumsal, ekonomik tarihi konusunda vazgeçilmez iki cilt. Birinci cildin ilk yirmi dört sayfasında, yazar kendi yaşamının bir bölümünü kuş bakışı sunuyor. Ve bu vesileyle Doğan Özgüden ismiyle birlikte anılmasa çarpılırız dedirtecek, sesini ve düşüncelerini yakınlarına, arkadaşlarına, okurlarına saklayan, eşinin her zaman her konuda

birinci desteği, yaşam ve mücadele yoldaşı, sürekli çalışan ve sürekli arkadaşı İnci'yi de biraz daha tanıma olanağı buluyoruz. İnci'nin sadece adı değil soyadı da var: Tuğsavul. Evet adı ve soyadıyla İnci Tuğsavul, Doğan Özgüden'in hep yanı başında olmuştur, elindeki işi asla bırakmadan, hep yaratarak, koşturarak değil sakin sakin. Kitapların kapaklarındaki fotoğraflarına bakın, yaklaşın iyice, iyice bakın, İnci Doğan'ın hep yanibaşındadır, yüzünde ince tebessümüyle. Böyle hayat, mücadele ve iş arkadaşı

herkese nasip olmalı.

Çiftin, yaşamda ve mücadelede ayrılmaz ikilinin, öteden beri yarattıkları sadece yazmak ve yayınlamakla sınırlı değil. Örneğin bizzat ve a'dan z'ye yarattıkları İno-Türk ve "Güneş Atölyeleri" bünyesinde ve çevresinde yaptıklarıyla 1971'den itibaren Türkiye'de olan bitenlere ilişkin haberleri Avrupa kamuoyuna

sundular, ülkedeki hakiki muhalefetin mücadelesini de. Karşılıksız. Sadece Demokrasi, İnsan hakları ve halkların dostluğu için.

Elli yıllık mücadele ve gazetecilik çalışmaları içinde onlarca gencin yetişmesine katkıda bulundular. Doğan Özgüden ve İnci Tuğsavul bugün Brüksel’de bir “okul”, bir “institution”/bir “kurum”dur. Gazetecilikte, ırkçılığa, yabancı düşmanlığına, otoriterizme, her türlü diktatörlüğe, faşizme ve nazizme karşı mücadelede militanlıkta ... Bilinmesinde yarar var. Unutulmamasında da. Doğan ve İnci ve birkaç inanmış militan Demokrasi, İnsan hakları ve halkların dostluğu için aralıksız ve inançlı biçimde hep ele ele verdiler. Bilinmeli. Unutulmamalı. Doğan ve İnci örnek alınmalı. Yaptıkları örnek olmalı. İşte bunun için de Doğan’ın eseri okunmalı.

Doğan Özgüden iki ciltlik çalışmasında 1971 askeri darbesinden bugüne yayınlanmış makalelerinden seçilmişleri sunuyor. Son yıllardaki ve bugünlerdeki yazılarını düzenli bir biçimde Artıgerçek sitesinde okumak da mümkün. Daha önce yayınladığı ve anılarını içeren Vatansız Gazeteci başlıklı iki ciltlik kitabını tanıtıcı yazılar da yeni çalışmasının birinci cildinde yer alıyor. Murat Belge’nin kitabı tanıtıcı ve katkı sunucu makalesi sol üzerine genel bir değerlendirmeyi de içermesi açısından çarpıcı, zihin açıcı. Gün Zileli’ninki de.

Birinci ciltte Doğan ve İnci ile yapılmış söyleşilere de yer veriliyor. Ant dergisinin çıkışına ilişkin söyleşi örneğinin son derece önemli (s. 322-331) : Hem Ant’ın neden yayınlandığını birinci ağızdan öğrenmek için, hem de Doğan Özgüden’in özgürük ve bağımsızlık aşığı olduğunu saptayabilmek için.

Böylece bugünkü iki ciltte, daha önce anılarında değindiği konuların kiminin derinleştirildiğine de tanık oluyoruz. Ve ülkemizin neredeyse yetmiş yıllık, az buz değil yarım yüzyılı geçkin,

yakın tarihini daha iyi tanımak olanağı buluyoruz. Yazara, gazeteciye, gözlemciye, ortak dostumuz Ragıp Duran'ın yinelemekten zevk aldığı deyişle "hakiki gerçək", derin ve ciddi teşekkür borçluyuz.

Benim için Doğan Özgüden hakiki bir özgürlük ve bağımsızlık örneğidir. Türkiye'nin "vicdanı"dır. Vicdanlarından biridir. Hakikaten. İçtenlikle.

Doğan Özgüden Türkiye'nin demokrasi nöbetçisidir. Yaşamı ve yaptıkları bunun ispatıdır. Anlamamakta direnenler de birgün bunu anlayacaklardır. Eminim.

Anılarında anlattıklarından çıkarsayabileceğimiz gibi, siyasi mücadelesinin başından beri toparlayıcı, derleyip toparlayıcı olması da örnek alınacak bir davranıştır. Parçalayıcı değil toparlayıcı. Azarlayıcı, dışlayıcı değil uzlaştırmacı, birleştirici. Türkiye'de sol mahallenin çocuklarında ender bulunur özelliklerdir bunlar ve bu açıdan da yinelenmesinde yarar vardır. Evet Doğan Özgüden'e ve Doğan Özgüden'lere ihtiyacımız dünden daha çok. Daha acil. Daha önemli.

Nihayet Doğan Özgüden ve İnci Tuğsavul'un paylaşımacı olduğunu da burada anımsatmalı, apaçık somut örneğiyle: İki ciltlik kitabı, İno-Türk ve Ant dergisinin tümü tamamı, diğer yayınlarını da, ne varsa hepsini İno-Türk sitesinden okumak, "indirmek" mümkün. Bundan sonrası size kalıyor. BilgisaRayınızla, evet evet bilgisaRayınızla, bir dünya açılıyor önünüze: Doğan Özgüden ve İnci Tuğsavul dünyası. Hoşgeldiniz.

OSMAN ŞAHİN YAPITLARINDA ÖLÜM-LEMEN

Osman Şahin, Yaşar Kemal gibi, “köylülerinin” bilerek veya bilmeyerek, bilinçli ya da bilinçsiz, belki bilinçaltı ve bilinçüstüyle, rüyalarıyla ve ölüleriyle, akıl ve fikirlerinde ölümlerinden sakladıklarıyla, ölümlerinden kendilerine ve kendilerinde, en derin “içlerinde”, derinliklerinde kalanlarla yaşadıklarını sergiliyor, sunuyor, gözlerimizin önüne seriyor.

Osman Şahin kendisinden önceki birçok usta gibi, ve en başta Yaşar Kemal gibi, dinleyen ve yazandır. Önce dinleyen, sonra bu sözlü tarih unsurlarını, destanları, ağıtları, efsaneleri, anlatıları, kendince yeniden “okuyan” ve yazandır. Osman Şahin’in yazdıklarını, kendisine anlatılanların, anlatılmış olanların yeni tür bir “okunması”/tarifi biçiminde değerlendirmek mümkündür. Bu açıdan bakınca ve bu nedenle yapıtlarını değerlendirmek umuduyla Fransızca da iki sözcükten üretilen bir terimi kullanabileceğimizden eminim : “orature” : “orale” (sözlü) ile “lecture” (okuma) sözcüklerinin harmanlanmasından, birincinin ilk üç, ikincinin son üç harflerinin derlenmesinden oluşturulan terimle aynı zamanda “anlatmak” eylemini de içermesi, çağrıştırması da amaçlandı. Enazından bu terimi yaratanların amaçlarından biri de buydu : “Orature” ismi verilen kişi, yazar, usta, anlatmak eylemini de üstlenen sözlü okuma işini yapan, yazan olmalı(ydı).

Osman Şahin’in birçok öyküsünde yaptığı eylemin ta kendisi yani. Anlatılanların, anlatılan kişilerin yaşam koşullarının ve aynı zamanda “iç yolculuk”larının açıklanması, dışarıya, okuyucuya sunulması eylemi. Sözlü ve hemen sonra yazılı olan böylece aynı anda bir eyleme de dönüşüyor. Birlikte yaratılıyor sunulan.

Daha vurucu olan şudur: Anlatılan ve/veya anlatan bir insanoğlu olabilir. Bu pek şaşırtıcı değil. Ama anlatılan ve/veya anlatan bir bitki, bir ağaç, bir hayvan, bir kuş, bir dağ, bir nehir, bir akarsu, bir çiçek, bir böcek, bir kurt, bir köpek, bir kuzu, bir patika, bir yol, bir karınca, bir örümcek, yeryüzü, yeraltı ... da olabilir. İşte çarpıcı olan da budur : Toroslar'ın, Fırat'ın sesini duymak ve bu sesi

okuyucularına iletmek az şey midir? Doğayı konuşurmak, daha doğrusu konuşan doğanın dilini çözmek, anlamak ve bunu okuyucularının anlayabileceği biçime çevirmek. Her yazar bunu yapamaz. Osman Şahin bunu yapabildiği için farklıdır, önemlidir. İşte örneğin “Çan” başlıklı öyküsünü okuduğumuzda bunu görebiliyoruz : Bir kurdun iç dünyasına giriyor yazar ve onun yalnızlığını vurgulayabiliyor. (Ay Bazen Mavidir’de : s. 147, 149 ve 159).

Evet Osman Şahin, anlatılanları, yaşadıklarını, duyduklarını, gördüklerini yazıyor ama lütfen dikkat yazılan kurgulanmıştır. Yazılan yaratılmış bir gerçektir. Yaratılmış bir hayat, bir öykü veya romandır. Yazarın ustalığı budur işte : Yaratmak. Yazar böylece

kendine özgü, kahramanlarını bizzat saptadığı, çevresini oluşturduğu ve okuyucuya sunduğu bir “dünya” yaratıyor. Burada artık yazarın ustalığı, sanatçılığı, estetik yaklaşımı, dili, tasviridir bizi bizden alan. İşte Osman Şahin’in özgünlüğü bu unsurlarda bulunabilir.

Yaratılan bu dünyada yaşamak zordur. Çalışmak zordur. Dahası herkese yetecek kadar iş te yoktur. Sömürü oranı yüksektir. Ağa, elçi, şef, “çavuş”, şu bu baskısı çekilmezdir. Boğucudur. O zaman işte ölmek bir tür kurtuluştur. Kimi zaman özlemler beklenen. Osman Şahin bu meseleye değindiği öykülerinde Goethe’ün Faust’una yakınlaşıyor. 16. Yüzyıl Avrupa’sında ve 20. yüzyıl (geçen yüzyıl) Türkiye’sinde yaşamak çok zor olduğu için, kimi insanın ölüme bir kurtuluş biçiminde dört elle sarılması da anlaşılır oluyor.

İşte tam sırasıdır Osman Şahin’i dinlemenin:

“Ölümü bir oyun haline getirmiş Anadolu insanı. Öldürme mitosunu diye bir olgu var yani. Acısını çıkara çıkara, onu [öldürülecek kişiyi] korkuta korkuta, öleceğini hissettire hissettire öldürmek tercih ediliyor apaçık Bu bir oyundur. Aslında yaptıkları yaşamı ölümlerle korkutmak! Doğu’da örneğin topraksız, aşsız, ağanın ve şeyhin elinde heder olmuş insan yaşama düşmandır. Yaşamak demek acı çekmektir. Daha fazla kandırılmaktır. Kalıcı olan ölümdür onlara göre.”

İşte yazarımız bu tür konuları Ölüm Oyunları isimli kitabında, Sonuncu İz’de, Darağacı Avı’nda anlatıyor : Ölüm ve ölüm korkusu, öldürülme korkusu, ölüm ve öldürme tarzları Osman Şahin’in diğer öykülerinde de eksik değildir. Kimi öyküsünde, Darağacı Avı’nda olduğu gibi “ölü soğutmak” bile vardır : Vahşet. Dehşet.

Öykülerdeki yaşamın önce bizatihi kendisi zordur. Osman Şahin, Fırat Yöresi için şöyle diyor : “Oralarda karın doyurmanın adı yaşamaktır.” Veya başka bir yerde şu soruyu soruyor : “Yaşamak, yalnızca soluk alıp vermek midir?” Kolları Bağlı Doğan’daki “Parçala Niyazi” için örneğin “hayat birazcık parayla cigara ve ekmek”ten ibarettir. (s. 127).

Yaşamak, iş olunca çalışmak, düş kurmak, evet bilhassa düş kurmak, hayallere yatmak ve ölmekten ibarettir denebilir bu örnekler göz önüne alınınca.

Toroslar’ın kadim halkı Yörükler’de ölüm neredeyse doğaldır, onlar ölülerini toprağa verirler, ama mezarına taş bile dikmezler. Yörükler için “mezarın çabuk yitene iyidir.” Onlarda ölümün anlatımı bile şiirseldir, örneğin şu cümlede olduğu gibi : “Ağacına ölüm kuşunun konduğunu duydum.” Ölüm bir kuş gibi simgelenebiliyor.

Osman Şahin’in anlattığı insanların köylerinde doktor yoktur, hasta olan pat diye ölebilir veya öldü diye bırakılabilir. Çocuğu doktora götürürken yolda yitirirsin örneğin. Kızamıktan gider çocuk, amelden gider. Doğal afetler hiç eksik olmaz. Kurtaramazsın kimseyi doğal afetlerden. Süt kokan ağızlarıyla çocuklar firez yangınlarında ölebilirler.

“Bebek”te olduğu gibi, ve aynen şöyle:

“Yarabbim! Bunu bari koyver yaşasın, koyver! Zaten ilk ikisini kızamık deyip aldıydın. Bak işte, bu üçüncüsü. Şimdi bunu da alma, amel yoluna. Alıp alıp da mekik gibi kaydırma toprağının altına, kaydırma! Zahar şunun canına yetecek kadar da havan, suyun vardır senin, kurban olduğum.” (s. 7-8).

Yaşamı bizzat insanlar da çekilmez kılabilir :

Fırat'ın önüne katıp getirdiği odunları paylaşamazlar, vuruşurlar.

“Namus lekesini” temizlemek “Allahın emridir” derler cana kıymaya kalkarlar.

“Musellim ve Kuşde”de “Namus Eri”nde görüldüğü gibi.

“Ocağına Düşmek”te ve “Kanın Masalı”nda, Bucaklar'da olduğu gibi, kan davası ve buna ilişkin binbir dert, pusular, cinayetler, kıyımlar birbirini izler.

Anadolu'nun, giderek Akdeniz çevresindeki bütün toprakların bitmez tükenmez başbelasına, kan davası adı verilen ölüm makinasına, Osman Şahin, öykülerinin çoğunda barışçıl bakıyor. Meseleye sevecenlikle, anlayışla, bilgece yaklaşıyor. Biraz önce andığım iki öyküde örneğin kan davası meselesi vardır ama kan yoktur, ölüm yoktur. Her iki öyküde de kan davasının sonu barışmayla ve uzlaşmayla biter.

İlk öyküde, kan davası güdülen ve öldürülmek için aranan köylü, “iki ay önce amuca Bayram”ı öldüren hasmının “ocağına düşmüştür”. İkinci öyküde ise, düşmanlardan biri diğeri hakkında övücü sözler söylemiştir. Böylece kan davası güdülmüş ama kan çıkmamış, adam öldürülmemiştir. Kan davasıyla başlayan öykü barışla bitmiştir.

Ancak burada bir kez daha “ölüm korkusunun”, “öldürülmek korkusunun” ölümden beter olduğu da vurgulanmıştır. Osman Şahin daha önce ve sonra başka öykülerinde yaptığı gibi, Mahşer'de de ölüm korkusunu duyumsatıyor.

Alıntı yaptığım her iki öykü aynı zamanda Osman Şahin'in boş inançlarda, çağın gerisinde kalmış geleneklerde değişim isteğini de simgeliyor. Bu istek son derece ince bir şekilde iki gül gibi konmuş

kitaba. Şahin barışa çağrı yapıyor, barışı muştulamak dileğinde olduğunu gözler önüne seriyor. Barış, kardeşlik, paylaşım temalarıyla birlikte işleniyor.

Bunları ve dahasını Kaynak Yayınları'nın "İz Bırakanlar" dizisinin beşinci kitabı olarak okuyucuya sunduğu Öykücülüğümüzün Toros Zirvesi Osman Şahin isimli kitabımda incelemeye ve aktarmaya çabalıyorum. Umarım okumaya vaktiniz olur. Bu kitap hepimiz için.

TÜRKİYE’NİN KALBI : ANKARA

25 Ağustos 2008 tarihli Milliyet’te “Yasaklı belgesel Köşk’ün sitesinde” başlıklı haberi okudum. Birkaç düzelti ve birkaç ek yararlı olabilir.

1933’te Cumhuriyet’in 10. Yıldönümü kutlamaları kapsamında Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği’nin (SSCB) o günlerdeki en iyi belgesel ve kurgu film yönetmeni Sergey Yutkeviç’in çektiği filmin ismi “Türkiye’nin Kalbi: Ankara”dır. Gazetenin en üstte yazdığı gibi sadece “Türkiye’nin Kalbi” değil. Haber metninin içinde Milliyet te doğru başlığı veriyor nitekim.

Bu film 1934’te ve sonrasında Türkiye’de gösterildi. Ve gösterildiği her yerde büyük coşkuyla karşılandı. Bunu o günleri yaşayanlar anlatıyorlar. Bu biliniyor.

Filmin yönetmeninin ismi de Yutkoviç değil biraz önce yazdığım gibi Yutkeviç’tir.

O günlerdeki yakın dostumuz SSCB’yi temsil amacıyla 10. Yıldönümü törenlerine davet edilen SSCB heyetinin başında Mareşal Voroşilov bulunuyor. Bu doğru, ama o sırada henüz gazetenin yazdığı gibi Savunma Bakanı değildi. Bu göreve 6 Şubat 1935’te atandı.

Filmde gösterildiği gibi, O’na ve SSCB heyetine Türkiye’ye vardıkları andan ülkemizi terkedene kadar gittikleri her yerde büyük bir tezahürat yapılması o günlerde iki komşu ve yakın dost devlet yurttaşları arasındaki dostluğun ve kardeşliğin simgeleri olarak tarihe yazıldılar. Voroşilov ve heyetinin Türkiye ziyareti, gördüğü kabul ve tezahüratı ayrıntılı bir biçimde ve yakından izleyebilmek için belgeselle birlikte Şule Perinçek’in şu makalesini

de öneririm : "Cumhuriyet'in 10. Yılında Türk ve Sovyet halkları arasındaki dostluk", Teori, Ekim 2006, s. 69-80.

Bu kadar da değil:

Voroşilov Türkiye'de daha derin ve daha kalıcı bir iz de bıraktı. Taksim Meydanı'nda.

Evet Taksim Meydanı'ndaki Cumhuriyet Anıtı'nda. Yolunuz Taksim'den geçerse yaklaşın anıta, biraz daha yaklaşın lütfen, iyice bakın: İşte Mustafa Kemal Atatürk'ün hemen arkasındaki kim bakalım? Voroşilov'un ta kendisi. Evet işte Voroşilov. Bu gerçeği Erdoğan Aydın'a borçluyuz : Şu makalesinden okunabilir : "Anıt'taki Sovyet generalleri", Cumhuriyet Hafta Sonu, 20 Ocak 2007.

Vorolişov'un 10. Yıl törenlerinde Mustafa Kemal ile şeref tribünündeki fotosu ise Abidin Dino isimli kitabımın birinci cildinde bulunuyor (Kitab Yayınevi, İstanbul 2008, s. 120).

Yutkeviç'e gelince, İstanbul'a varır varmaz o günün genç ressamı ile tanışıyor ve ressamlarımızın eserlerine bayılıyor. Abidin Dino ile bu vesileyle tanışıyor. Ve heen sonra Abidin Dino'nun, sinemada kendisiyle birlikte çalışması için, SSCB'ye davet edilmesini sağlıyor. Eylül 1934'de Abidin SSCB'ye gidiyor, Leningrad, Moskova ve Odessa başta film çalışmaları. Ruşçayı öğrenme derken, Mayıs 1937'ye kadar SSCB'de kalıyor. Yutkeviç'in Madenciler filminde dekorları yapıyor ve başka filmlerinin (Örneğin Tüfekli Adam'ın) hazırlıklarına katkıda bulunuyor. Abidin Dino böylece sinema alanında dünya kadar başka şey yapıyor ve sinemayı a'dan z'ye öğreniyor.

Bütün bunları ve daha fazlasını Abidin Dino isimli çalışmamın birinci cildinde bulabilirsiniz : s. 119-121, s.176 ve sonrasında. ekitap.ayorum.com sitemizde ücretsiz olarak okuyabileceğiniz

Abidin Dino'ya Dair isimli kitabımda da bu konuda epey bilgi var. Aklınızda bulunsun.

Madem sözü açıldı Yutkeviç'in Matisse tarafından yapılmış şık bir portresini de kitapta sunuyorum (s.179).

Ve bitirmek için işte size Abidin ve Yutkeviç'i birlikte gösteren bir fotoğraf : İki dost, iki sanatçı ve iki arkadaş otomobildeler. Leningrad'daki Len Film Stüdyoları'ndan çıkmışlar belki. Belki Moskova'ya, belki Odessa'ya yolculuk. Belki.

NOT : Milliyet gazetesinin "Yasaklı Belgesel Köşkün Sitesinde" haberi internet sayesinde hâlâ okunabilir sanıyorum. Belgeseli izlemek içinse ismini vermeniz yetecektir, gerisi Google Baba'ya kalıyor : Türkiye Cumhurbaşkanlığı sitesinde var. Sinematek arşivinden ise "sansürsüz" izlenebilir. İyi seyirler.

M. ŞEHMUS GÜZEL

GÜZELLEME

ekitap.ayorum.com